

Методичний коментар до уроку “До гри!”

Ігри у звуках

Вітання-гра

Сьогодні пограймо — привітаймося ланцюжком: перша дитина показує рухи або щось наспівує, друга це повторює, а потім повертається до наступної дитини в ланцюжку і показує чи наспівує щось своє, а та повторює і так далі.

Таке вітання можна проводити з усіма учнями класу або групами. Варто час від часу змінювати склад груп.

Знайомимося з композитором

Жорж Бізе — блискучий піаніст-віртуоз, автор оркестрових творів, романсів, фортепіанних п'єс, а також опер, найвідомішою з яких стала “Кармен”, що увійшла до скарбнички найкращих музичних творів світу. Коли Ференц Ліст почув у виконанні Жоржа Бізе свою фортепіанну музику, вигукнув: “Я вважав, що це може виконати лише одна людина — я. Але, виявляється, нас двоє!”.

Батько композитора був перукарем, що не заважало йому займатися також співом. Мати добре грала на фортепіано, зналася на музиці й заохочувала сина. Мати вклала багато зусиль у виховання сина, з яким пов'язувала всі свої надії. Малий Жорж охоче опановував музичну грамоту й виявляв неабиякі здібності. Він доволі легко склав іспити й у 10 років став студентом Паризької консерваторії з правом безкоштовного навчання.

Музика Бізе вражає своєю невичерпною життєрадісністю, силою, бадьорістю духу. А в фортепіанному циклі “Ігри дітей” композиторові вдалося дуже образно, дотепно і зрозуміло змалювати сценки з повсякденного життя. Здається, у кожній п'єсі сяє сонячна усмішка, а уважний слухач може знайти і легкий гумор, і завершену музичну історію, і спогади про безтурботне дитинство.

Бізе використовує лаконічну музичну мову, вражає філігранністю втілення задуму. У заголовках мініатюр — ціла галерея образів із дитинства: “Гойдалки”, “Мильні бульбашки”, “Дзиґа”, “Труба і барабан” тощо.

Упізнаю себе в мистецтві

Які твори мистецтва вам особливо цікаві? Мабуть ті, які вас дивують, захоплюють, у яких ви бачите щось, що не завжди помічаєте у повсякденні, у яких є невидимі ниточки, що пов'язують вас і твір мистецтва. Звісно, цікаво побачити себе у творах художників і композиторів. Сьогодні саме така нагода.

Чи можна розповісти про дитячі ігри засобами музики? Здається, це неймовірно складно. Та французькому композиторові Жоржу Бізе вдалося впоратися із цим завданням: він написав збірку з 12 яскравих п'єс-мініатюр для фортепіано в чотири руки, у яких розповів про найулюбленіші ігри малят.

Послухайте з дітьми одну з мініатюр зі збірки “Чехарда”.

- Чим ця музика особлива?
- Спробуємо показати музику рухами (імпровізація “Танцюємо музику”). Які рухи до неї краще пасують?

Розкажіть дітям, що композитор розповів, як граються малята, запропонуйте їм уявити цю гру — грається одна дитина чи більше, за столом чи на вулиці, бігають чи стоять, як рухаються діти тощо.

- Як ви гадаєте, про яку гру розповів композитор? Пригадайте назви ігор, які може змальовувати ця музика.
- Покажіть, яку саме гру змальовує композитор. Які рухи краще пасують?
- Як змінюється музика? Що може відбуватися в цей час?
- Чому музика звучить то голосно (форте), то тихо (піано)?
- Чому музика повторюється?
- Чи однакові повторення музики? Чому композитор написав саме так?
- Розкажіть чи інсценуйте історію, яку змалював композитор.

Не торкаючись землі

Поміркуйте, які скульптури ви хотіли б бачити на вулицях свого міста (селища). Створіть модель такої скульптури разом із друзями — застигніть у позі, схожій на скульптуру. Яку назву ви їй дасте?

Роздивіться скульптури у підручнику (с. 80).

- Як гадаєте, де їх можна побачити?
- Поміркуйте, чому такі скульптури називають вуличними.
- Пригадайте, чи є у вашому місті (селищі) подібні скульптури.
- Чим ці скульптури особливі?
- Чи хочеться вам приєднатися до дітей — пройтися разом із дітлахами по колоді, взяти малят за руки та побігати разом? Чому?
- Як рухаються діти? Розкажіть, як скульптор показав рухи дітей.
- Створіть з однокласниками та однокласницями “живі” скульптури, немовби продовживши рухи дітей.
- Чи пасує музика п’єси “Чехарда” до скульптур? Чому?
- Опишіть або покажіть скульптуру, яка асоціюється у вас із цією музикою.

Музичні прикраси

Орнаментика

Проплескайте ритм мелодії (діти можуть плескати, слухаючи музику, або з пам’яті).

- Знайдіть у музиці місця, у яких композитор передає рух.
- Спробуйте їх відтворити на ксилофоні чи іграшковому піаніно.
- Як рухалися ваші пальці? Чи легко вам було це зробити?

Такі місця в музиці називають **орнаментикою** — музичними прикрасами. Це послідовність нетривалих звуків, що прикрашають мелодію. Виконавцю потрібна неабияка майстерність, щоб зіграти їх.

Запропонуйте дітям пригадати, у яких ще музичних творах звучали музичні прикраси, обговорити їх роль у музиці.

Експериментуй з мелодіями та ритмом!

Пограйте з однокласниками у гру “Створи мелодію за ритмом”: хтось придумує ритм і проплескує його, решта наспівують мелодії, з таким самим ритмом. Чи однакові в усіх мелодії? Чому?

Проплескайте чи протупайте ці ритми, а потім продовжте їх.

- Послухайте, як ці самі ритми продовжують однокласники та однокласниці.
- Який ритм усі продовжують однаково? Чому?

Об'єднайтеся у дві команди. Одна створює ритмічний ланцюжок, подібний до того, що складають чоловічки ритму. Друга відтворює ритм, а потім продовжує. Які ланцюжки продовжувати легше? Чому?

Цю роботу можна продовжити

Запропонуйте дітям дослідити рідне місто (селище), знайомі населені пункти та знайти в них вуличні скульптури. Чим ці скульптури відрізняються від звичайних? Як краще оформити місце біля скульптур?

Можна також запропонувати дітям створити ескізи вуличних скульптур і гармонійно вписати їх в ансамбль міста (селища).